

Ds Jaco Zuurmond

Tweede zondag van de Herfst – Daniël 9, 14 – 19 + Lukas 7: 11 – 23

Gemeente van onze Heer, Jezus Christus,

In mijn vorige gemeente kenden we nog echt een stoet. Van de kerk liepen we naar het graf. Ondertussen luidde de kerkklok. Heel de weg lang, tot óp de begraafplaats, kon je het trage luiden van de grote klok horen. En dat was mooi, indrukwekkend. Begraven was iets dóen. Je kón iets doen. Er was, in alle uitzichtloosheid, een weg te gaan, stap voor stap. Er waren stappen die gezet moesten worden, stappen die je mocht zetten, die je samen kón zetten.

Tegelijk was het altijd ook confronterend. Dat ondertussen het leven gewoon door ging ontdekte je bepaald niet alleen op de terugweg of bij de gesprekken tijdens de koffie met cake. Dat het leven gewoon doorging bleek al te vaak al hevig op de heenweg, naar het graf. Auto's die je tegemoetkwamen reden doorgaans gewoon door. Zelfs soms auto's die ons achterop kwamen. Dan werd de stoet ingehaald. Soms zelfs ook als er géén ruimte voor was in de nauwe straatjes. Dan waren er altijd weer automobilisten ons eraan herinnerden dat ook een begrafenistoet géén voorrang heeft in ons moderne leven: wat doen jullie hier op mijn weg? Het leven gaat door. Je moet verder - en ik als eerste, ik neem nu mijn voorrang.

Zo ging het leven door, zichtbaar, terwijl wij bezig waren met de dood. Voor begraven had het leven eigenlijk geen tijd. En dan deden wij een pas op zij - om als de auto gepasseerd was onze eigen stille weg te vervolgen.

En dat was de confrontatie: Het raakte uiteindelijk niet aan elkaar. De stoet van de dood en de file van het leven. De dood was hoogstens een irritante storing, waar je liefst zo handig mogelijk omheen manoeuvreert. Hoe anders gaat het toe in het evangelie van vandaag. Ook daar ontmoeten twee stoeten elkaar. De stoet van de het leven ontmoet de stoet van de dood. Of dat moet nauwkeuriger gezegd: de stoet van dood stuit op de stoet van de opstanding. De stoet van het uitdragen van de dode stuit op de intocht van het Opstandingsleven. En hier raakt het wel. De twee processies botsen haast letterlijk.

Wie het evangelieverhaal leest ziet het voor zicht. En dat is ook de bedoeling. Lucas beschrijft het volgens mij bewust heel beeldend. Zijn verhaal nodigt er toe uit om onze fantasie te gebruiken. Het is een visioen. Even wordt álles zichtbaar. Alles waar het om gaat in het Evangelie.

Even iets van achtergrond: Naïn (het tegenwoordige Arabische dorp Nein) ligt ongeveer negen kilometer ten zuiden van Nazaret op de helling van de heuvel More. Het dorpje kijkt uit op de vlakte van Megiddo. Het vermoeden is dat de naam Megiddo ook weer doorklinkt in het woord Armageddon, uit de Openbaring van Johannes. De vlakte van Megiddo is dan ook een bekend strijdtoneel in de geschiedenis van Israël. Ontelbare veldslagen hebben hier plaatsgevonden, Israël heeft hier vaak gestreden op leven en dood.

En in dit strijdtoneel van alle eeuwen plaatst Lucas zijn visioen.

Ook in het Evangelie van vandaag gaat het om een strijd. De opgestane strijd tegen de macht van de dood. Een fysieke botsing. Uitmondend in een regelrecht bevel. Een confrontatie.

Het is een visioen. Een verhaal dat vooruitgrijpt. Vooruit allereerst op het vervolg van het Evangelie. Het verhaal grijpt vooruit op het verhaal van Jezus zelf.

Wie is eigenlijk wie, zo ga je vragen als je zo'n verhaal leest. Wie is eigenlijk die jongen? En wie is Jezus?

Het verhaal doet zelf trouwens behoorlijk z'n best om ons als lezers tot die vraag te brengen: Bij nader inzien zijn Jezus en de jongen niet volledig te onderscheiden. Die jongen is de eniggeborene van zijn moeder - zoals elders in het Evangelie Jezus de eniggeborene van De Vader wordt genoemd. Dat geeft te denken.

Bovendien komt in het verhaal tweemaal het woord opstaan voor. Allereerst wordt het geroepen tot de jongeman op de baar: "Ik zeg je, sta op". Maar vervolgens reageert de menigte met de uitroep dat "een groot profeet in ons midden is opgestaan". In eerste instantie denk je dan dat ze daarmee Jezus bedoelen... Maar in de letterlijke tekst van het verhaal zelf is dat allerm minst duidelijk. Er is er immers maar één opgestaan, en dat is die jongen. Dan zou dus die jongen de grote profeet zijn.

En waarom eigenlijk niet? Als geen ander laat die jongen, die 'eniggeboren zoon' het visioen van opstandingsleven zien. Het nieuwe leven dat Jezus brengt, dat Jezus is. Ofwel: wie is wie?

Het Evangelie van vandaag is een visioen. Een visioen brengt even iets op het netvlies dat doorgaans niet zichtbaar is: Het geheim van de opstanding.

Het is een visioen dat wij mensen soms / vaak zo nodig hebben. Omdat de realiteit die wij zien vaak / altijd zo anders is. De weduwe uit het verhaal is ons maar al te goed bekend. Haar huilen is ons al te goed bekend. Het verhaal is een visioen. Haast té mooi om waar te zijn (al zegt Ter Linden dat graag ook anders: te mooi om níet waar te zijn)... Het is een beeld. Niet grijpbaar.

En tegelijk is het visioen zo raak... Het verhaal wil letterlijk 'raken': Jezus raakt de lijkbaar aan.

En met dat Jezus de lijkbaar aanraakt, raakt hij óns aan. Ons verdriet. Ons gemis. Onze pijn. Onze dood...

Het Opstandingsleven trekt niet ongeïnteresseerd aan de dood voorbij ('ik heb voorrang, hoor'). Het raakt aan de dood. Het wíl raken aan de dood. Ook aan onze dood, aan de dood van onze geliefden. Het raakt aan de baar waarop dat lichaam ligt dat wij zo graag nog eens zouden voelen... aan die handen die ons streelden... die wij zó missen. Met dat Jezus de lijkbaar aanraakt raakt hij aan onze handicaps, aan onze blindheid en doofheid, onze ziekten... Hij raakt aan onze schuld, aan ons missen van ons doel. Hij raakt aan de armoede die in deze wereld zo oppermachtig lijkt, aan de honger. Aan de martelingen die elke dag weer plaatsvinden. Aan de diepe wonden die de oorlog elke dag weer slaat.

Die énigeborene, daar op die baar, die kennen we maar al te goed. Zoals altijd de énigeborene in de Bijbel de éne is die voor allen staat, juist in hun kwetsbaarheid, in hun onmisbaarheid. Als het in deze éne ophoudt, dan houdt alles op. Als het in jóu ophoudt... dan houdt voor mij alles op...

In die stoet rondom deze gestorvene enigeborene, daar op die baar in Naïn, worden wij gekend. Ongekend diep gekend. In ons gemis. In onze pijn. In onze boosheid op de dood. In ons verlangen naar heelheid, naar warmte, naar aanraking, tastbaarheid... even tastbaar als dat stukje brood dat wij straks zullen ontvangen. Want dát is toch 'leven'. Dat wij tastbaar zijn... dat wij tasten naar elkaar. Elkaar raken, aanraken, vasthouden, beetpakken, verwarmen, beminnen, opvangen.

Het verhaal is zó teder... Zoals misschien overigens het geloofsartikel van de 'wederopstanding des vlezes', zo onbegrijpelijk als het voor ons ook is, vooral ook dát is: teder... heel teder. Dat lichaam, dat kostbare lichaam, dat doet er toe voor God. Dat doet er álles toe, voor God.

En zo vertelt dit verhaal, dit visioen, dat in ons gemis, in ons verdriet..., in onze machteloze boosheid ook, iemand naast ons komt staan...

Die zó verdrietig is met ons. Zó boos is met ons...

En die dan het lef heeft om in zijn boosheid zijn hand uit te strekken naar die baar van alle tijden.

Tot hier! Niet verder!

Die de dood een halt toe roept.

Om dan dat bevel te laten klinken dat ons ten allerdiepste raakt:

"Ik zeg je, sta op!"

Amen